

**Brüssel, 26. aprill 2022
(OR. fr)**

8452/22

**ELARG 33
COWEB 41**

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Kuupäev: 26. aprill 2022

Saaja: Delegatsioonid

Teema: Euroopa Kontrollikoja eriaruanne nr 1/2022 „ELi toetus õigusriigi toimimisele Lääne-Balkani riikides: pingutustest hoolimata ei ole põhiprobleemid endiselt lahendatud“
- Nõukogu järeldused

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu (üldasjad) poolt 22. märtsil 2022 vastu võetud nõukogu järeldused, milles käsitletakse Euroopa Kontrollikoja eriaruannet nr 1/2022 „ELi toetus õigusriigi toimimisele Lääne-Balkani riikides: pingutustest hoolimata ei ole põhiprobleemid endiselt lahendatud“.

Nõukogu järeldused, milles käsitletakse Euroopa Kontrollikoja eriaruannet nr 1/2022**„ELi toetus õigusriigi toimimisele Lääne-Balkani riikides: pingutustest hoolimata ei ole põhiprobleemid endiselt lahendatud“**

1. Nõukogu tänab Euroopa Kontrollikoda eriaruande nr 1/2022 (milles käsitletakse ELi toetust õigusriigi toimimisele Lääne-Balkani riikides) eest ning võtab hoolikalt teadmiseks selles esitatud järeldused ja soovitused.
2. Nõukogu tuletab meelde laienemist ning stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi käsitlevaid järeldusi, eelkõige neid, mille nõukogu võttis vastu 14. detsembril 2021. Õigusriigi põhimõte on ELi aluseks olev põhiväärtus, mis on nii laienemisprotsessi kui ka stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi aluseks oleva demokraatliku ümberkorraldamise keskmes ning peamine võrdlusalus ELi liikmesuse suunas tehtavate edusammude hindamisel.
3. Nõukogu märgib, et auditi eesmärk oli hinnata, kas ELi toetus õigusriigi toimimisele Lääne-Balkanil on olnud tõhus, eelkõige seda, kas see oli hästi kavandatud ja saavutas kavandatud tulemused. Selleks uurisid audiitorid ELi abi elemente ja selle kahte omavahel põimunud tegevussuunda: i) rahaline toetus, sealhulgas ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA) kaudu, ning ii) poliitiline ja valdkondlik dialoog, pöörates erilist tähelepanu ELi prioriteetidele seoses õigusriigi põhimõttega Lääne-Balkani piirkonnas.
4. Nõukogu rõhutab kõnealuse auditi järelduste ja soovituste tähtsust õigusriigi põhireformide edasisel edendamisel Lääne-Balkanil, märkides samas, et audiitorite kontroll keskendus peamiselt ajavahemikule 2014–2020, eelkõige IPA II raames antud ELi rahalisele toetusele.

5. Nõukogu võtab hoolikalt teadmiseks kontrollikoja üldise järelduse, et kuigi ELi tegevus on aidanud kaasa reformidele, on sellel olnud piiratud üldine mõju õigusriigi põhimõtte peamiste reformide edendamisele kõnealuses piirkonnas ning et üks selle peamisi põhjusi on riikide ametiasutuste ebapiisav poliitiline tahe vajalike reformide läbiviimiseks. Nõukogu võtab rahuloluga teadmiseks, et kontrollikoda hindab ELi panust reformidesse teatavates valdkondades, nagu kohtusüsteemi tõhususe parandamine, asjakohaste õigusaktide väljatöötamine ja ennetava lähenemisviisi edendamine korruptsioonivastases võitluses. Nõukogu võtab siiski murega teadmiseks kontrollikoja järelduse, et tegelikkuses ei ole ELi toetus võimaldanud piisavalt reageerida püsivatele probleemidele sellistes valdkondades nagu kohtusüsteemi sõltumatus, võimu koondumine, poliitiline sekkumine ja võitlus korruptsiooni vastu.
6. Nõukogu võtab samuti teadmiseks kontrollikoja järelduse, et vähene finants- ja institutsiooniline suutlikkus ning reformide puudulik omaksvõtt takistavad projektide mõju ja kestlikkust. Kontrollikoda leiab, et kuigi komisjon ja tema rakenduspartnerid on need riskid tuvastanud, ei ole aruandes käsitletud perioodil võetud leevendusmeetmed olnud piisavad. Lisaks märgib kontrollikoda, et projektide rahastamise ja rakendamise eeltingimusi ei kohaldatud järjepidevalt, et võimalust peatada toetuse andmine teatavatel tingimustel kasutati üksnes harva ning et poliitilise tingimuslikkuse kohaldamise kord ei olnud selge. Kontrollikoda leidis ka, et tulemused, mida võimaldas saavutada ELi toetus kodanikuühiskonna tegevusele õigusriigi toimimise valdkonnas, olid sektori vajadustele vastamiseks ebapiisavad ning et neid ei jälgitud põhjalikult.
7. Nõukogu võtab teadmiseks eriaruandele nr 1/2022 lisatud komisjoni vastused ja märgib, et komisjon on enamiku kontrollikoja soovitustest heaks kiitnud ja neist mõningaid juba käsitletud, muu hulgas suurendades toetust meediavabadusele ja -mitmekesisusele ning suurendades jõupingutusi, et parandada projektide kavandamist ja tulemuste aruandlust.

8. Nõukogu märgib, et auditis ei hinnatud muudetud laienemismetoodika kohaldamisest tulenevaid olulisi arenguid ega IPA III raames ette nähtud uute võimaluste rakendamist. Nõukogu võtab teadmiseks kontrollikoja soovitusel IPA III rakendamise kohta ning rõhutab, kui oluline on, et kõik võimalikud tulevased järeldused ja soovitused esitataks ajal, mil neid saab arvesse võtta läbirääkimistel IPA III-järgse määruse üle.

Nõukogu tuletab meelde, et veelgi enam põhireformidele keskendatud läbivaadatud laienemismetoodika eesmärk on anda ühinemisprotsessile uut hoogu, muutes selle prognoositavamaks, usaldusväärsemaks ja dünaamilisemaks ning tugevdades selle poliitilist juhtimist, tuginedes objektiivsetele kriteeriumidele ning rangetele positiivsetele ja negatiivsetele tingimustele ja tagasipööratavusele. Sellega seoses kinnitab nõukogu taas oma tahet tugevdada liikmesriikide poliitilist juhtimist ELiga ühinemise protsessi ajal, sealhulgas partneritega korrapärase poliitilise dialoogi pidamise kaudu.

Nõukogu tuletab samuti meelde, et IPA III määruse alusel antav toetus peab põhinema nii tulemuspõhisel lähenemisviisil kui ka õiglase jagamise põhimõttel ning selle ulatus ja intensiivsus peab sõltuma toetusesaajate tulemuslikkusest ja vajadustest, pöörates erilist tähelepanu põhinäitajatele. Märkimisväärse tagasimineku või edusammude püsiva puudumise korral kohandatakse toetust sellele vastavalt, eelkõige vähendades rahalisi vahendeid proportsionaalselt ja suunates neid ümber, seadmata seejuures ohtu toetuse andmist meetmetele, mille eesmärk on parandada põhiõiguste austamist, demokraatiat ja õigusriiki, sealhulgas toetuse andmist kodanikuühiskonna ja asjakohasel juhul kohalike asutustega tehtavale koostööle. Kui tehakse taas edusamme, muudetakse abi sellele vastavalt, et neid jõupingutusi toetada. Suurendatakse kodanikuühiskonna organisatsioonide, sealhulgas vajaduse korral otseste toetusesaajate suutlikkust.

9. Seetõttu palub nõukogu komisjonil ja vajaduse korral Euroopa välisteenistusel rakendada järgmisi kontrollikoja soovitusi: 1) tugevdada õigusriigi reformide edendamist laienemisprotsessis, sealhulgas kehtestades strateegilised eesmärgid iga toetusesaaja kohta; 2) rohkem toetada õigusriigi reformide ja meedia sõltumatuse eest seisvat kodanikuühiskonda ning suurendada selle suutlikkust; 3) kasutada täiel määral ära võimalust rahalist abi kohandada, nagu on ette nähtud IPA III määruses; ning 4) tugevdada projektide tulemusi käsitlevat aruandlust ja seiret.
10. Nõukogu palub komisjonil teavitada teda enne aasta lõppu edusammudest, mida on seoses kontrollikoja eriaruandes tõstatatud küsimustega tehtud, ning tagada, et neid käsitletakse süstemaatiliselt.
11. Nõukogu kinnitab taas oma pühendumust laienemisele, mis on jätkuvalt üks Euroopa Liidu olulisemaid poliitikavaldkondi kooskõlas Euroopa Ülemkogu poolt 14.–15. detsembril 2006 heaks kiidetud uuendatud laienemiskonsensusega ja pärast seda vastu võetud nõukogu järeldustega. Nõukogu rõhutab, et EL on jätkuvalt valmis abi andma, ning julgustab Lääne-Balkani partnereid suurendama jõupingutusi ja näitama üles selget pühendumist õigusriigi reformide rakendamisele oma elanikkonna huvides.
